

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 487/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom, Vajanského 33, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Tos 29/2021-314 z 19. októbra 2021 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Tos 29/2021-314 z 19. októbra 2021 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Tos 29/2021-314 z 19. októbra 2021 **zrušuje**.
3. Krajský súd v Prešove **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **707,05 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Navrhuje zrušiť uznesenie Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tos 29/2021-314 z 19. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 487/2021-13 zo 14. decembra 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prešov, odboru kriminálnej polície ČVS: ORP-336/1-VYS-PO-2021 z 28. apríla 2021 bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom v rozhodnom období začaté trestné stíhanie pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prešov, odboru kriminálnej polície ČVS: ORP-336/1-VYS-PO-2021 z 28. apríla 2021 bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a § 127 ods. 4 Trestného zákona.

4. V uvedenej trestnej veci bol sťažovateľ vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 Tp 40/2021 z 30. apríla 2021 z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

5. Dňa 30. septembra 2021 prokurátorka Okresnej prokuratúry Prešov podala na sťažovateľa obžalobu podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a § 127 ods. 4 Trestného zákona.

6. Sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby 1. októbra 2021. O tejto jeho žiadosti rozhodol okresný súd uznesením č. k. 33 T 73/2021 z 12. októbra 2021 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že podľa § 238 ods. 4 s použitím § 79 ods. 2 Trestného poriadku sťažovateľa ponechal vo väzbe; podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu; podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal písomný sľub; podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nad sťažovateľom a podľa § 82 ods. 4 Trestného poriadku nenariadil kontrolu technickými prostriedkami.

7. O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu odôvodenej podaním zo 14. októbra 2021 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje v dvoch argumentačných okruhoch. Prvý z nich spočíva v tom, že napadnuté uznesenie krajského súdu je podľa jeho názoru nepreskúmateľné vo vzťahu k ním navrhnutým prostriedkom na nahradenie väzby, a teda neobsahuje relevantné zdôvodnenie nenariadenia dohľadu probačným

a mediačným úradníkom (za súčasnej kontroly technickými prostriedkami) a zdôvodnenie neprijatia písomného sľubu sťažovateľa. K predmetným námietkam sťažovateľ v konkrétnostiach uvádza:

- a) v súvislosti s možnosťou nahradenia väzby sa okresný súd „obmedzil“ iba na „stereotypné“ formulácie (na s. 6 uznesenia okresného súdu), ktoré nespĺňali ústavnoprávne aspekty pre náležité odôvodnenie rozhodnutia;
- b) nahradenie väzby bolo možné monitorovacím zariadením a pobytom v inom meste vzdialenom 42 km od miesta pobytu poškodenej, pričom také obmedzenie osobnej slobody menej intenzívnym prostriedkom by naplnilo účel požadovaný Trestným poriadkom;
- c) ak bol okresný súd toho názoru, že sa u sťažovateľa prejavuje závislosť na alkohole, okrem uloženia zákazu požívania alkoholických nápojov mohla byť využitá aj možnosť kontrolovať ho technickými prostriedkami a náhodným podrobením sa kontrole požitia alkoholických nápojov dychovou skúškou;
- d) napriek skutočnosti, že uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie predstavuje jeden celok a krajský súd bol oprávnený a povinný vymedzený nedostatok zhojiť, neučinil tak;
- e) krajský súd nemožnosť nahradenia väzby odôvodnil len stroho a všeobecnými právnymi formuláciami (na s. 9 napadnutého uznesenia), a to obzvlášť za situácie, keď sťažovateľ dokladoval čestným vyhlásením možnosť jeho pobytu u sestry (v mieste dostatočne vzdialenom od pobytu poškodenej) a poškodená hodnoverne opísala dôvody, ktoré ju viedli k zmene pôvodnej výpovede;
- f) bolo nevyhnutné aplikovať test proporcionality medzi rizikom nahradenia väzby dohľadom a elektronickým monitorovaním sťažovateľa na strane jednej a pozbavením osobnej slobody na strane druhej.

9. Sťažovateľ namieta aj porušenie jeho práva na obhajobu. Uvádza, že okresný súd bez odôvodnenia zamietol jeho návrh na výsluch poškodenej k okolnostiam a dôvodom väzby. Jej výsluch totiž nemal byť v danom štádiu trestného konania dôkazom o jeho vine či nevine, ale dôkazom o pomnutí väzobného dôvodu, resp. o znížení rizika z jeho naplnenia. Podľa sťažovateľa predmetný nedostatok uznesenia okresného súdu nezhojil ani krajský súd.

10. Druhý okruh námietok smeruje proti dôvodnosti väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ tvrdí, že napadnuté uznesenie neobsahuje konkrétne skutočnosti, z ktorých by mala vyplývať dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, a ani to, v akej konkrétnej činnosti by mal pokračovať v prípade prepustenia na slobodu. Uvádza, že všeobecné súdy vzhľadli dôvod trvania väzby v tom, že sťažovateľ sa dopustil trestného činu podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, ako aj v tom, že podľa znalkyne [REDAKOVANÉ] je u sťažovateľa počínajúca závislosť od alkoholických nápojov. Sťažovateľ konštatuje, že uvedený trestný čin nespadá do druhovo rovnakej trestnej činnosti ako je trestný čin, ktorý sa mu kladie za vinu, pričom samotná počiatková závislosť od alkoholu nie je okolnosťou zakladajúcou dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti. Poukazuje na potrebu reálnosti obavy z naplnenia väzobného dôvodu a upriamuje pozornosť aj na tzv. „teóriu zosilnených dôvodov“ a na to, že vo veci medzičasom došlo k podstatnej zmene skutkových tvrdení poškodenej (zmene jej výpovede).

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

11. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril krajský súd prostredníctvom predsedu vo veci rozhodujúceho senátu (ďalej len „predseda senátu“). Konštatoval, že napadnuté uznesenie ústavne konformným spôsobom potvrdzuje existenciu zákonného dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Poukázal na okolnosti, za ktorých mal byť dotknutý trestný čin spáchaný, a teda „alkoholovú šnúru“ sťažovateľa, ktorý sa už v minulosti pod vplyvom alkoholu dopustil úmyselného trestného činu, a na závery znaleckého dokazovania z odboru psychiatrie. Predseda senátu uviedol, že bol z pohľadu proporcionality (závažnosť trestnej činnosti, pre ktorú bola na sťažovateľa podaná obžaloba, možný druh trestu a jeho výmera, trvanie väzby oproti jej celkovo možnému trvaníu) toho názoru, že jej účel nemožno dosiahnuť navrhovanými zákonnými náhradami väzby. V súvislosti s nenahradením väzby predseda senátu poukázal na právne závery rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 144/2016 z 15. marca 2016. V závere uviedol, že uznesením č. k. 2 Tos 36/2021 zo 16. decembra 2021 prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu, prijal jeho písomný sľub, nariadil mu dohľad probačného a mediačného úradníka, ako aj oznamovať každú zmenu miesta pobytu. Zároveň mu uložil niektoré z povinností a obmedzení podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku.

12. K ústavnej sťažnosti sa vyjadrila aj predsedníčka krajského súdu, ktorá k dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nad rámec už uvedeného konštatovala, že vo veci sa nevyžaduje konkretizovať, v akej trestnej činnosti by mal sťažovateľ pokračovať, čo v podstate plynie zo samotného znenia zákona, a teda že ide o trestnú činnosť tej istej povahy alebo obdobnú trestnú činnosť. Ďalej uviedla, že riziko, resp. hrozbu z páchania trestnej činnosti môžu súdy len prognózovať a v opačnom prípade by táto nemala svoj zmysel. Pokiaľ teda ide o dôvodnosť väzby, považuje napadnuté uznesenie za ústavne akceptovateľné. Čo sa týka odôvodnenia súvisiaceho s nahradením väzby, konštatovala stručnú argumentáciu napadnutého uznesenia. S poukazom na skutočnosť, že sťažovateľ bol prepustený z väzby na slobodu, a na rozhodnutie ústavného súdu označené v bode 11 tohto nálezu ponechala posúdenie tohto okruhu námietok na ústavnom súde.

III.2. Replika sťažovateľa:

13. Sťažovateľ vo svojej replike s poukazom na referenčnú judikatúru ústavného súdu uviedol, že obsahom práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavného zákona je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti jej nahradenia, pričom ak sa rozhodne ju do väzby vziať alebo ju v nej držať, je potrebné, aby boli také rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie abstraktnej úvahe. V súvislosti s nahradením väzby poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 594/2021 z 21. decembra 2021.

14. Sťažovateľ sa vyjadril aj k argumentácii krajského súdu, konkrétne k uzneseniu ústavného súdu č. k. III. ÚS 144/2016 z 15. marca 2016, v súvislosti s ktorým uviedol, že sa týka iného skutkového stavu. V označenom prípade totiž podľa neho nebola vznesená požiadavka týkajúca sa nahradenia väzby miernejšími prostriedkami a v čase rozhodovania ešte nebol v platnosti zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý v podstatnej miere zmenil spôsob a prostriedky pre výkon dohľadu probačného a mediačného úradníka. Naopak, sťažovateľ vzniesol kvalifikovaný návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasnej kontroly elektronickým monitorovacím zariadením a vo vzťahu k nahradeniu väzby predložil čestné vyhlásenie svojej sestry a písomný sľub, pričom v tom čase bol približne šesť mesiacov väzobne stíhaný. Konštatoval, že vo veci došlo k oslabeniu dôvodnosti jeho trestného stíhania. V ostatnom (ako aj k namietaným dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku) odkázal na argumentáciu prezentovanú v ústavnej sťažnosti. Obdobne ako krajský súd poukázal na to, že rozhodnutím krajského súdu č. k. 2 Tos 36/2021 zo 16. decembra 2021 bol prepustený z väzby na slobodu.

15. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru spočíva v jeho tvrdení o nedôvodnosti väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, o nepreskúmateľnosti jej nenahradenia miernejšími prostriedkami a o porušení jeho práva na obhajobu z dôvodu zamietnutia návrhu na vylúch poškodenej pri rozhodovaní o väzbe pred okresným súdom.

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 dohovoru (m. m. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018). Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka (strany) konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi (stranami) konania.

Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

18. Vo vzťahu k čl. 5 ods. 3 dohovoru ústavný súd poukazuje na to, že pri rozhodovaní o tom, či má byť osoba prepustená alebo nie, sú štátne orgány povinné zvážiť alternatívne opatrenia na zabezpečenie jej predstúpenia pred súd (Idalov proti Rusku [GC], ods. 140). Toto ustanovenie prehlasuje nielen právo na „*súdne konanie v primeranom čase alebo na prepustenie počas konania*“, ale stanovuje aj to, že „*prepustenie môže byť podmienené zárukami účasti na konaní*“ (Khudoyorov proti Rusku, ods. 183; Lelièvre proti Belgicku, ods. 97; Shabani proti Švajčiarsku, ods. 62). Článok 5 ods. 4 dohovoru neukladá súdu, ktorý skúma opravný prostriedok proti pozbaveniu slobody, povinnosť zaoberať sa všetkými argumentmi uvedenými v podaní sťažovateľa. Súd však nemôže považovať za irelevantné alebo nezohľadniť konkrétne skutočnosti uvádzané osobou pozbavenou slobody a schopné spochybníť existenciu podmienok nevyhnutných pre „zákonnosť“ obmedzenia slobody v zmysle dohovoru (Ilijkov proti Bulharsku, ods. 94). Ak súd neposkytne primerané dôvody alebo ak opakuje stereotypné rozhodnutia, ktoré neodpovedajú na argumenty sťažovateľa, môže to odhaliť porušenie spočívajúce v pozbavení záruk čl. 5 ods. 4 dohovoru ich podstaty (G.B. a ďalší proti Turecku, ods. 176).

19. Každé ďalšie rozhodovanie o väzbe by malo skúmať aj aktuálne podmienky väzby, analyzovať doterajší postup v trestnom stíhaní a odhaľovať prípadné protirečenia vo vzťahu k ústavou a dohovorom garantovanému právu na osobnú slobodu. Vždy je pritom nutné mať na zreteli, že väzba má byť výnimkou z pravidla a súdna argumentácia by mala v každom jednom prípade vyvrcholiť zrozumiteľným a jasným vysvetlením, prečo je nutné osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo) (porov. I. ÚS 140/2020, č. 57/2020 ZNaU).

20. Vo všeobecnosti je možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obtiažnou a subtílnou a všeobecné súdy musia striktne vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie/predlžovanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvodené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu sa ústavný súd cíti oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (m. m. I. ÚS 348/2016).

IV.1. K dôvodom väzby a namietanému porušeniu práva na obhajobu:

21. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ako aj napadnutého uznesenia krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu) vyplýva, že sťažovateľ sa v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzal vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

22. Sťažovateľ v rozhodnom konštatuje, že trestný čin, ktorý bol ním spáchaný (§ 289 ods. 1 Trestného zákona, pozn.), nespadá do druhovo rovnakej trestnej činnosti, ako je trestný čin, ktorý sa mu kladie za vinu, pričom samotná počiatočná závislosť od alkoholu nie je okolnosťou zakladajúcou dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti. Sťažovateľ poukazuje aj na potrebu reálnosti, bezprostrednosti a konkrétosti obavy z naplnenia väzobného dôvodu.

23. Celkovo k dôvodom väzby krajský súd uviedol, že sťažovateľ je väzobne trestne stíhaný na základe uznesenia krajského súdu č. k. 5 Tp 40/2021 z 30. apríla 2021 z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku; dňa 30. septembra 2021 na neho bola podaná obžaloba; pred rozhodnutím okresného súdu o ďalšom trvaní väzby bol riadne vypočutý za prítomnosti obhajcu a dosiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý je trestne stíhaný, bol spáchaný, má znaky trestného činu a pretrváva dôvodné podozrenie, že ho spáchal sťažovateľ, k čomu poukázal na konkrétne dôkazy, z ktorých toto dôvodné podozrenie vyplýva (s. 6 napadnutého uznesenia). K dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v konkrétnostiach uviedol, že sťažovateľ má v registri trestov jeden záznam (sp. zn. OT 9/2021), a to v súvislosti so spáchaním prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona. Krajský súd následne poukázal na správanie sťažovateľa, ktorý mal v období necelého mesiaca pred údajným spáchaním skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, bezprostredne dvakrát po sebe riadiť motorové vozidlo pod vplyvom alkoholických nápojov. Neschopnosť sťažovateľa zdržať sa požívania alkoholických nápojov, ktoré vedú k odstráneniu zábran pre dodržiavanie základných spoločenských pravidiel, resp. zákonov, má byť podľa krajského súdu relevantná aj pre dotknutú trestnú činnosť (pre aktuálne trestné stíhanie), ktorej sa mal sťažovateľ dopustiť (ako to opisuje vo svojej výpovedi poškodená) «„v čase tzv. „alkoholovej šnúry“». Krajský súd v súvislosti s náchylnosťou sťažovateľa na požívanie alkoholických nápojov, ktoré môže byť spúšťačom konania, pri ktorom nedokáže dodržiavať základné spoločenské pravidlá správania sa, a teda sa zvyšuje riziko, že by mohol v páchaní trestnej činnosti pokračovať, poukázal aj na závery znaleckého posudku z odvetvia psychiatrie č. 170/2021 („... zistený nadmerný konzum alkoholu s počínajúcou závislosťou, ide o chronický alkoholizmus na úrovni II.-III. vývinového štádia alkoholizmu podľa [redacted] s poruchami správania v stave opitosti...“). Predmetné skutočnosti v spojení s povahou trestnej činnosti, ktorá sa kladie sťažovateľovi za vinu, a okolnosti, za ktorých mala byť spáchaná, podľa krajského súdu vyvolávajú reálnu obavu, že by sťažovateľ mohol v trestnej činnosti pokračovať tak, ako to predpokladá § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

24. K dôvodnosti väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ústavný súd pripomína, že pri rozhodovaní o nej postačuje reálna hrozba, že obvinený bude konať tak, ako predpokladá už uvedený dôvod väzby, ak nebude vzatý do väzby. Zákon teda nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodu tzv. preventívnej väzby (m. m. II. ÚS 348/2016). S poukazom na skutočnosti popísané v predchádzajúcom bode tohto nálezu ústavný súd rezumuje, že hrozbu pokračovania v trestnej činnosti krajský súd preskúmateľne pomenoval (s. 8 až 10 napadnutého uznesenia, pozn.), a teda nešlo o jeho abstraktnú úvahu. Uviedol, že sťažovateľ bol dosiaľ jedenkrát súdne trestaný pre trestnú činnosť súvisiacu s požitím alkoholických nápojov, pričom aj trestnej činnosti, ktorá sa mu kladie za vinu, sa mal údajne dopustiť v súvislosti s tzv. „alkoholovou šnúrou“. Vyslovil, že jeho náchylnosť požívať alkoholické nápoje, ktoré môžu byť spúšťačom konania, v ktorom nedokáže dodržiavať základné spoločenské pravidlá správania sa (zákony), je nateraz podložená

aj príslušným znaleckým posudkom, čo krajský súd vyhodnotil ako jednoznačnú obavu z pokračovania v páchaní trestnej činnosti. Ústavný súd považuje za dôležité doplniť, že každú vec je potrebné posudzovať jednotlivo, berúc do úvahy všetky okolnosti preskúmvanej veci. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť aj intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd sťažovateľa. S ohľadom na uvedené skutočnosti, ako aj bod 20 tohto nálezu (posledná veta, pozn.) ústavný súd vyslovil ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu v tejto jeho časti.

25. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa týkajúcu sa porušenia jeho práva na obhajobu, t. j. že v súvislosti s rozhodovaním o jeho väzbe nebola vypočítaná poškodená, ktorá vo veci zmenila výpoveď, ústavný súd v tejto časti nenašiel dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom namietaných práv (bod 1 tohto nálezu, pozn.). Krajský súd sa k predmetnej otázke jednoznačne vyjadril, keď sumarizoval argumenty svedčiace dôvodnosti podozrenia zo spáchania predmetného trestného činu na strane jednej (výpoveď poškodenej z 28. a 29. apríla 2021, výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ], výpoveď poškodenej pred znalkyňou z odboru psychológie, lekárska správa [REDAKOVANÉ]), ako aj tie, ktoré svedčili proti tejto dôvodnosti na strane druhej (výpoveď sťažovateľa a zmenená výpoveď poškodenej z 19. augusta 2021). Osobitne sa vyjadril práve k zmenenej výpovedi poškodenej, vo vzťahu k čomu vyslovil, že vzhľadom na všetky dovtedy zhromaždené dôkazy (poukaz aj na znalecký posudok z odboru psychiatrie a odboru psychológie, lekársku správu, výpoveď dcéry poškodenej [REDAKOVANÉ].) bude potrebné predmetnú zmenenú výpoveď s nimi konfrontovať v rámci dokazovania na hlavnom pojednávaní. Krajský súd zdôraznil, že zhodnotenie dôvodnosti ďalšieho trvania väzby nie je konečným rozhodovaním o vine a treste, a teda ani konečným hodnotením dôkazov, a to aj napriek existencii zmenenej výpovede poškodenej. Ústavný súd aj s poukazom na už citovanú judikatúru uvádza, že v okolnostiach preskúmvanej veci považuje napadnuté uznesenie krajského súdu aj v tejto časti a v posudzovanom štádiu trestného konania za ústavne udržateľné.

26. Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

IV.2. K nahradeniu väzby:

27. V rámci ďalšieho okruhu námietok sťažovateľ poukazuje na nepreskúmateľnosť a nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia vo vzťahu k ním navrhnutým prostriedkom na nahradenie väzby. Podľa jeho názoru napadnuté uznesenie neposkytuje uvedenie konkrétnych skutočností, ktoré by v čase rozhodovania o väzbe preukazovali, že riziko z naplnenia väzobného dôvodu je aj pri nahradení väzby dohľadom za stáleho elektronického monitorovania neúmerne vysoké.

28. Krajský súd sa k možnosti nahradenia väzby zákonnými náhradami vyjadril stručne na s. 9 napadnutého uznesenia, keď uviedol, že v danom prípade nie je možné účel väzobného trestného stíhania dosiahnuť navrhovanými väzobnými náhradami tak, ako to vyhodnotil aj súd prvého stupňa. Zároveň poukázal na to, že v ďalšom štádiu trestného konania môže mať na existenciu dôvodov väzby či na otázku nahradenia väzby zásadný vplyv priebežné vykonávanie dôkazov. V závere konštatoval, že námietky sťažovateľa o absencii náležitého odôvodnenia uznesenia okresného súdu považoval za čiastočne dôvodné, avšak bol toho názoru, že doplnením chýbajúcich argumentov v napadnutom uznesení v spojení s uznesením okresného súdu poskytl všeobecné súdy

odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, čím odôvodnili jeho väzobné stíhanie aj v konaní pred súdom. Z hľadiska proporcionality nepovažoval dobu trvania väzby približne šesť mesiacov vo vzťahu k celkovo nožnej dobe väzby za neprimeranú, a to aj s poukazom na trestnú sadzbu sedem až pätnásť rokov, ktorú je prípadne možné uložiť za dotknutý trestný čin.

29. V nadväznosti na právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho, resp. sťažnostného súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie (resp. sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 160/2011), ústavný súd vo vzťahu k možnému nahradeniu väzby skúmal aj to, ako sa s touto otázkou vysporiadal okresný súd. Ten obdobne značne stručne vyslovil, že nahradenie väzby nepovažoval za dostatočné, a to vzhľadom na osobu sťažovateľa, ako aj závažnosť trestného činu, ktorý je mu kladený za vinu.

30. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahraďiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01). Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv (R 44/2018).

31. Preskúmaním odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu, ktoré tvoria jeden celok, dospel ústavný súd k záveru, že všeobecné súdy sa v okolnostiach preskúmvanej veci nezaoberali návrhom sťažovateľa na nahradenie jeho väzby dostatočným spôsobom tak, aby jeho závery bolo možné riadne preskúmať. Sťažovateľ navrhoval nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, kontrolou technickými prostriedkami, písomným sľubom a v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu poukázal aj na predložené čestné vyhlásenie jeho sestry o možnosti jeho pobytu (v prípade prepustenia z väzby na slobodu s príslušnými zákonnými náhradami, pozn.) u nej [REDAKOVANÉ] (v dostatočnej vzdialenosti od trvalého pobytu poškodenej), pričom poukázal aj na možnosť kontroly prípadného zákazu priblíženia sa k poškodenej technickými prostriedkami. Zároveň uviedol, že pokiaľ by bol súd toho názoru, že je u neho prítomná závislosť od alkoholu, je možné (za využitia technických prostriedkov) podrobiť ho aj náhodnej kontrole na požitie alkoholických nápojov dychovou skúškou. Vo vzťahu k predmetným vyčerpávajúcim návrhom sťažovateľa je odôvodnenie všeobecných súdov v preskúmvanej veci možné považovať za abstraktné, keďže z neho nie je zrozumiteľným a jasným spôsobom zrejmé, prečo je nutné sťažovateľa stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo). Keďže z napadnutého uznesenia predmetné nevyplýva, uznesenie krajského súdu nie je v tejto súvislosti ani ústavne udržateľné, v nadväznosti na čo ústavný súd tejto časti ústavnej sťažnosti vyhovel (bod 1 výroku nálezu).

32. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti vo vzťahu k otázke nahradenia väzby poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 144/2016 z 15. marca 2016, a to konkrétne na právnu vetu zverejnenú v Zbierke nálezov a rozhodnutí ústavného súdu pod č. 44/2016, z ktorej je explicitne zrejmé, že v uvedenom prípade išlo o neodôvodnenie rozhodnutia o nenariadení probačného

dohľadu, o ktorý sťažovatelia priamo nežiadali. Podľa názoru ústavného súdu je predmetná právna veta síce vo všeobecnosti relevantná, avšak vzhľadom na skutočnosti popísané v tomto náleze (najmä bod 31, pozn.) neaplikovateľná na okolnosti preskúmvanej veci.

33. V dôsledku vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu pristúpil ústavný súd k jeho zrušeniu (bod 2 výroku nálezu) podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Napriek tomu, že ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu a toto rozhodnutie zrušil, nepostupoval ďalej podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde a nepristúpil k vráteniu veci na ďalšie konanie, a teda v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu). Za rozhodujúcu okolnosť v tomto smere považoval ústavný súd skutočnosť, že sťažovateľ bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 36/2021 zo 16. decembra 2021, pričom o väzbe možno rozhodovať iba s účinkami *pro futuro* (m. m. II. ÚS 111/2018, III. ÚS 347/2021, I. ÚS 107/2021).

V.

Trovy konania

34. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 707,05 eur (bod 3 výroku nálezu).

35. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (replika sťažovateľa), čo spolu s 20 % DPH, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľa (§ 18 ods. 3 vyhlášky), predstavuje celkom sumu 707,05 eur.

36. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu